

ความสามารถในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชน:

กรณีศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์

Independability of NGOs: A case study of HIV/AIDS NGOs

กฤษสยาม อารยะวงศ์ไชย¹ และ ฉัตรวรัญ องค์กรวิทย์²

^{1,2}หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง (ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต)
วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, kritsiam.arayawongchai@gmail.com, chatrsu@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความสามารถในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชน กรณีศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ในประเทศไทย ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ท่ามกลางสภาวะการณ์ที่แหล่งทุนจากต่างประเทศลดการสนับสนุนงานด้านเอดส์ลงในขณะที่เป้าหมายในการยุติเอดส์ยังไม่บรรลุ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่าปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในประเทศไทยลดลงมาก จากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ปีละกว่าแสนราย เหลือเพียงไม่ถึงหกพันรายในปัจจุบัน และความชุกของการแพร่ระบาดได้เปลี่ยนจากประชากรทั่วไปมาเป็นกลุ่มประชากรหลัก เช่น ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย พนักงานบริการ คนข้ามเพศ และผู้ใช้สารเสพติดเป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์กรพัฒนาเอกชนยังคงมีบทบาทสำคัญในการยุติเอดส์ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้มีความเชี่ยวชาญในการเข้าถึงประชากรกลุ่มหลักเนื่องจากเข้าใจพฤติกรรมและวิถีชีวิตของประชากรเหล่านี้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถดำเนินกิจกรรมป้องกันเชิงรุก ซึ่งล้วนเป็นข้อจำกัดของภาครัฐ แต่ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนกำลังได้รับผลกระทบจากทุนสนับสนุนที่ลดลงด้วยเหตุผลหลายประการ รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้น ในขณะที่การดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรส่วนใหญ่เหล่านี้พึ่งพาแหล่งทุนต่าง ๆ มาโดยตลอด แม้จะได้รับการเสริมสร้างศักยภาพโดยแหล่งทุนแต่ก็มักเน้นในเรื่องของทักษะและความรู้ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ มากกว่าการเสริมสร้างศักยภาพที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการมีนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อรูปแบบการแพร่ระบาดในปัจจุบันที่ช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นเครื่องยืนยันถึงบทบาทที่สำคัญขององค์กรในแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการยุติเอดส์ เพิ่มการเข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลายมากขึ้นแทนการพึ่งพาแหล่งทุนใหญ่ที่มีอยู่เดิม เพิ่มกิจกรรมการระดมทุนด้วยตัวเองในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกันสร้างความตระหนักเพื่อลดการตีตราในสังคมเพื่อให้งานด้านเอดส์เป็นงานที่น่าสนับสนุนผ่านทางกิจกรรมเพื่อสังคมโดยภาคเอกชน มีธรรมาภิบาลและรักษาไว้ซึ่งความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้เพื่อความไว้วางใจของแหล่งทุนต่าง ๆ ตลอดจนเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น สำหรับการระดมทุนมากกว่าทักษะการดำเนินงานหรือการบริหาร โครงการเช่นที่ผ่านมามีเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ: องค์กรพัฒนาเอกชน, เอดส์, พึ่งพาตนเอง

ABSTRACT

The study on Independability of NGOs, a case study of HIV/AIDS NGOs aimed to study ways HIV/AIDS NGOs in Thailand can improve themselves so that they can be independent in a more sustainable manner amid decreasing AIDS funding from external donors while the targets to end AIDS are yet to be achieved. It is a qualitative study. The sample of the study was selected using purposive sampling method. In-depth interview was used to collect data.

The findings from the study found that the HIV epidemic in Thailand has decreased significantly, from more than 100,000 new infections per annum in the past to currently less than 6,000. The prevalence of the epidemic has also changed, from among the general population to key populations including men who have sex with men, sex workers, transgender people and people who use drugs. Despite the decrease, NGOs still have a critical role to play in an effort to end AIDS for their expertise in reaching key populations as they understand these populations' behaviors and lifestyles. They are capable of proactive prevention interventions. The government sector, on the contrary, has limitations in these areas. However, these NGOs currently face challenges of decreased funding as a result of various reasons including improved national economic status. Most of these NGOs have been dependent on funding. While capacity building has been given to them, its focus on has been on the skills and knowledge needed to achieve project goal and indicators, rather than the capacity for them to be more independent and sustainable. Thus, it is important for NGOs to adapt themselves for better independability. This can be achieved by employing innovative approaches suitable for current epidemic to reach target populations to reaffirm their critical role in the national strategy to end AIDS, diversify their funding sources rather than depending on existing key sources, conduct fund-raising activities, collectively build awareness on HIV/AIDS to reduce social stigma so as to attract private funding through CSR activities, ensure good governance and transparency to build donors' trust, and build resource mobilization skills rather than solely focusing on technical knowledge and program management skills like it has been.

Keywords: NGOs, HIV/AIDS, Independability

1. บทนำ

ปัญหาเอดส์นับเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคม ซึ่งแม้สถานการณ์การแพร่ระบาดจะดีขึ้นกว่าในอดีตมาก จากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่มากกว่าแสนราย เหลือเพียงไม่ถึงหกพันรายในปัจจุบัน แต่การยุติเอดส์ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะรูปแบบการแพร่ระบาดที่เปลี่ยนแปลงไป จากกลุ่มประชากรทั่วไปมาเป็นกลุ่มประชากรหลัก ได้แก่ ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย พนักงานบริการ คนข้ามเพศ และผู้ใช้สารเสพติด และรูปแบบพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ที่เปลี่ยนจากการซื้อบริการจากสถานบริการหรือการนัดพบกันตามที่สาธารณะ มาเป็นรูปแบบออนไลน์มากขึ้น อีกทั้งอายุของผู้ติดเชื้อรายใหม่ในปัจจุบันก็ลดลงเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนจึงยังคงมีบทบาทที่สำคัญในความพยายามยุติเอดส์ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเข้าถึงกลุ่มประชากรหลักเป็นพิเศษ เข้าใจรูปแบบพฤติกรรมและวิถีชีวิตของประชากรกลุ่มนี้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถจัดบริการเชิงรุกซึ่งเป็นข้อจำกัดของ

ภาครัฐได้ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอสเอ็มอีแหล่งทุนจากต่างประเทศในการทำงาน เป็นส่วนใหญ่ เช่น กองทุนโลก หรือแผนฉุกเฉินของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเพื่อบรรเทาปัญหาเอสเอ็มอี แต่แหล่ง ทุนเหล่านี้ได้ลดการสนับสนุนลงในปัจจุบันด้วยเหตุผลหลายประการ อีกทั้งสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ เปลี่ยนจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง แม้ในปัจจุบันสำนักงานหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติจะเข้ามาสนับสนุนงานเชิงรุกด้านเอสเอ็มอี แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการ และองค์กรพัฒนาเอกชนยังคงพึ่งพา แหล่งทุนต่าง ๆ เช่นเคม ท่วมกลางปัญหาเอสเอ็มอีที่ยังไม่สามารถยุติได้และการให้การสนับสนุนโดยแหล่งทุนที่ไม่ แน่นนอน องค์กรพัฒนาเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ และสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างยั่งยืนมาก ยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเอชไอวีในปัจจุบัน บทบาท ขององค์กรพัฒนาเอกชนในการยุติปัญหาเอสเอ็มอี การทำงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคขององค์กรพัฒนาเอกชน การ พึ่งพาแหล่งทุนในปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อหาแนวทางการพัฒนาตัวเองขององค์กรพัฒนาเอกชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มากขึ้นในอนาคตเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยพึ่งพาแหล่งทุนต่าง ๆ ให้น้อยลง

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอสเอ็มอีในประเทศไทย

1.1.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงาน ด้านเอสเอ็มอีในประเทศไทย

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการทบทวนวรรณกรรม

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอสเอ็มอี ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการเป็น โรค ภูมิคุ้มกันบกพร่อง แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรพัฒนาเอกชน การพัฒนาที่ยั่งยืน และการจัดการความเสี่ยง

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ Ernest L. Okorley และคณะ ได้ศึกษาถึง ปัจจัยด้านองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กรเอ็นจีโอ ท้องถิ่น กรณีศึกษาจากประเทศกานา งานวิจัยของ Dardane Nuka (2010) เกี่ยวกับ ความยั่งยืนของเอ็นจีโอในโคโซโว: ความท้าทายของภาคประชาสังคมและแนวทางสำหรับอนาคต โดยงานวิจัยทั้งสองฉบับสรุปได้ว่าองค์กรจำเป็นต้อง พิจารณาปัจจัยที่จำเป็นสำหรับความยั่งยืน เช่น ทรัพยากรทางการเงิน การพัฒนาโครงการ ความสามารถในการอยู่รอด ขององค์กร ศักยภาพของบุคลากร ประสิทธิภาพของโครงการ และแหล่งทุนสนับสนุน งานวิจัยเรื่องการพัฒนา CSR ในประเทศไทย และบทบาทอาสาสมัคร โดย ปารีณา ประยูรศักดิ์ และ แมท โอเซ็น (2009) ซึ่งวิเคราะห์การพัฒนา CSR ในระดับโลกนั้นมุ่งไปที่การพัฒนาการทำ CSR ให้เป็นเครื่องมือการพัฒนา ซึ่งเป็นโอกาสขององค์กรพัฒนา เอกชนในการได้รับการสนับสนุนเพื่อต่อยอดงานพัฒนาของตน และ การศึกษาเรื่อง “เอ็นจีโอในศตวรรษที่ 21” หรือ 21st Century NGOs ซึ่งมีข้อสรุปหนึ่งที่น่าสนใจคือ ความจำเป็นในการพัฒนา “รูปแบบเอ็นจีโอเชิงธุรกิจ” เพื่อให้ สามารถอยู่รอดในตลาดและความท้าทายที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีคำถามแน่นอน (Structured interview) ที่กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ประกอบกับข้อมูลที่รวบรวมไว้ก่อนแล้ว เช่น รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาคประชาสังคม เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดประโยชน์ต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ โดยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้บริหารจากองค์กรพัฒนาเอกชนสององค์กรที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ ซึ่งทำงานส่งเสริมการป้องกันเอชไอวีในกลุ่มพนักงานบริการและกลุ่มประชากรหลัก และมูลนิธิเดอะพอซโฮมเซ็นเตอร์ ซึ่งทำงานในด้านการดูแลสนับสนุนผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี โดยทั้งสององค์กรเป็นองค์กรที่ทำงานด้านเอดส์มาอย่างยาวนาน มีความรู้และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหัวข้อวิจัย เข้าใจระบบการบริการของภาครัฐเป็นอย่างดี ตลอดจนเป็นองค์กรที่เคยได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถให้ข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ความสามารถในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชน กรณีศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยมีการขออนุญาตบันทึกเทปในการสัมภาษณ์แล้วนำมาถอดความเพื่อวิเคราะห์ทางคุณภาพต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยเปรียบเทียบข้อค้นพบจากทั้งสององค์กรและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ

3.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ โดยเฉพาะในการแสวงหาแหล่งทุนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำงาน

3.4.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อให้องค์กรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต

4. ผลการวิจัย

4.1 สถานการณ์ด้านเอดส์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านเอดส์ของไทยดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก จากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ปีละ 140,000 ราย เมื่อ 20 ปีที่แล้ว เหลือเพียงปีละหมื่นกว่ารายเมื่อสิบปีที่แล้ว และปัจจุบันเหลือเพียงปีละ 5-6,000 รายเท่านั้น ซึ่งสะท้อนถึงยุทธศาสตร์ของประเทศและผลของความทุ่มเททั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนผู้

คิดเชื่อรายใหม่จะลดลงในภาพรวม แต่ผู้คิดเชื่อรายใหม่ในกลุ่มประชากรหลัก (Key populations) เช่น ผู้ใช้สารเสพติดชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย คนข้ามเพศ และพนักงานบริการกลับเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าอายุของผู้คิดเชื่อรายใหม่ในกลุ่มประชากรหลักลดลงเรื่อย ๆ เช่น จากวัยทำงานหรือผู้สูงอายุมาเป็นนักเรียนนักศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมปลายและนักศึกษามหาวิทยาลัยไปจนถึงวัยทำงานระยะเริ่มต้น

นอกจากจำนวนผู้คิดเชื่อรายใหม่จะลดลงแล้ว การเข้าถึงบริการทั้งการตรวจและการดูแลรักษาในปัจจุบันก็ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ดังจะเห็นได้จากนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนให้คนไทยทุกคนได้รับการตรวจฟรีปีละสองครั้ง และหากพบว่ามีโรคติดเชื้อก็สามารถเข้ารับการรักษาได้ฟรีโดยใช้สิทธิประกันสังคมหรือบัตรทอง โดยในกรณีที่ทำงานต่างจังหวัดที่ตนมีสิทธิ์อยู่ก็สามารถทำการย้ายสิทธิ์เพื่อให้สะดวกต่อการรักษาได้ ส่งผลให้ผู้คิดเชื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ในปัจจุบันผู้เสียชีวิตจากเอดส์และโรคติดเชื้อฉวยโอกาสมีจำนวนน้อยลงมาก

4.2 บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการยุติปัญหาเอดส์ในประเทศไทย

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความพยายามในการยุติปัญหาเอดส์ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ช่วยเติมเต็มในส่วนที่ภาครัฐไม่สามารถทำได้หรือขาดศักยภาพ เช่น

บทบาทด้านการป้องกัน องค์กรภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์มีความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มประชากรหลักได้ดีกว่าภาครัฐ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มประชากรหลักเอง จึงมีความเข้าใจพฤติกรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรได้ดีกว่า เช่น ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย คนข้ามเพศ ผู้ใช้สารเสพติด ซ่อมเข้าใจเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกัน ได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมีข้อจำกัดในด้านภาระงานที่ล้นมือและงบประมาณในการทำงานเชิงรุก ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานเชิงรุกด้านการป้องกันจะขาดองค์กรภาคประชาสังคมไปไม่ได้

บทบาทด้านการดูแลรักษา ในอดีตมีการหนุนเสริมการดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีโดย “ศูนย์องค์รวม” ซึ่งประจำอยู่ที่โรงพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยงบประมาณที่ลดลงทำให้ศูนย์องค์รวมต้องปิดตัวไปและการหนุนเสริมดังกล่าวต้องยุติลง เมื่อขาดศูนย์องค์รวมภาระการดูแลผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีจึงตกไปสู่นักเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งหมด แต่ด้วยจำนวนผู้รับการรักษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและภาระงานของเจ้าหน้าที่ทำให้มีข้อจำกัดในการดูแลอย่างทั่วถึง เช่น การให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมรอบด้าน หรือการติดตามเพื่อให้คงอยู่ในระบบ ส่งผลให้ผู้รับบริการส่วนหนึ่งหลุดออกไปจากระบบการดูแลรักษาซึ่งอาจส่งผลต่อการดื้อยา การแพร่เชื้อ ภาวะเจ็บป่วย ตลอดจนการเสียชีวิตด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสได้

จากข้อมูลของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่าในปี พ.ศ. 2559 มีผู้คิดเชื่อเอชไอวีประมาณการอยู่ที่ 427,800 คน ในจำนวนนี้ได้รับการตรวจวินิจฉัยแล้วจำนวน 409,323 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 95 ในจำนวนที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยทั้งหมด มีผู้ได้รับยาต้านไวรัสเพียง 283,970 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนผู้คิดเชื่อทั้งหมดที่ได้รับการตรวจวินิจฉัย และในจำนวนนี้มีผู้ที่สามารถกดไวรัสได้สำเร็จจำนวน 229,357 หรือคิดเป็นร้อยละ 81 ของจำนวนผู้ที่ได้รับยาต้านทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดของการดูแลและอัตรากำลังคนส่งผลให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงการดูแลรักษา และการคงอยู่ในระบบอย่างมีนัยสำคัญ

บทบาทด้านการกำหนดนโยบาย องค์กรพัฒนาเอกชนนับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายที่เอื้อต่อการเข้าถึงการตรวจรักษา เช่น ในช่วงที่เริ่มมีการรักษาต้านไวรัสในยุคนั้นมีราคาแพงมากถึงเดือนละสามหมื่นบาท ซึ่งน้อยคนมากที่จะสามารถเข้าถึงการรักษาได้เพราะต้องกินยาตลอดชีวิต แต่ด้วยพลังขับเคลื่อนของ

เครือข่ายภาคประชาสังคมทำให้การรักษามีราคาถูกลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งสามารถเข้าถึงได้ฟรีในปัจจุบัน ซึ่งหากไม่มีการขับเคลื่อนโดยภาคประชาสังคม จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยอาจสูงกว่าในปัจจุบันนี้มาก และจำนวนผู้เสียชีวิตเพราะเอดส์หรือโรคติดเชื้อฉวยโอกาสก็จะมากกว่านี้มากเช่นกัน

นอกจากตัวอย่างข้างต้น องค์กรพัฒนาเอกชนยังมีบทบาทในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายมากมาย เช่น ได้ร่วมกับภาครัฐและองค์กรผู้ให้ทุนขับเคลื่อนการแก้ไขนโยบาย ในห้วงการประชุมชนสามารถให้บริการแบบ KPLHS ได้ การขับเคลื่อนเพื่อให้องค์กรชุมชนสามารถตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีได้ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเจรจากับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนางานวิจัยที่อาจนำไปสู่นโยบายในอนาคต เช่น การขับเคลื่อนเรื่องการรักษาภายในวันเดียวกัน หรือ same-day ART เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการรักษาได้เร็วที่สุด หรือการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อให้สามารถตรวจหาการติดเชื้อได้เอง ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชุดตรวจที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อเอชไอวี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชุดตรวจที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวีด้วยตนเอง พ.ศ. 2562 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 9 เม.ย. 2562

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านเอดส์ขององค์กรพัฒนาเอกชนในปัจจุบัน

แม้ว่าองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศในการยุติปัญหาเอดส์ แต่องค์กรเหล่านี้ก็ประสบกับปัญหาในการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป

ปัญหาด้านทักษะและความเชี่ยวชาญ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์มีความเชี่ยวชาญที่ต่างกัน เช่น บางองค์กรอาจเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันในขณะที่บางองค์กรเชี่ยวชาญในด้านการดูแลรักษา ซึ่งลักษณะงานทั้งสองที่ต่างกันนี้นำมาซึ่งข้อจำกัดในการทำงานขององค์กรและการรับทุน เนื่องจากนโยบายที่แตกต่างของแหล่งทุน เพราะความเชี่ยวชาญของบางองค์กรอาจไม่สอดคล้องกับนโยบายที่แหล่งทุนให้ความสำคัญ นอกจากนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะด้านการระดมทุน เนื่องจากความเคยชินกับการพึ่งพาแหล่งทุนมาโดยตลอด ประกอบกับเมื่อได้รับทุนมาแล้วแต่ละองค์กรมีหน้าที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายเพื่อตอบตัวชี้วัดของโครงการ อีกทั้งการได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานโดยองค์กรผู้ให้ทุนเองส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ทักษะที่จำเป็นที่สอดคล้องกับกิจกรรม เช่น การเข้าถึงกลุ่มประชากร การติดตามประเมินผล เป็นต้น มากกว่าทักษะการระดมทุนหรือทักษะอื่น ๆ ที่จะช่วยให้องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถแสวงหาแหล่งทุนและพึ่งพาตนเองได้

ปัญหาจากนโยบายของแหล่งทุน ปัจจุบัน แหล่งทุนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการป้องกันเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่มากกว่าการดูแลรักษา เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของประเทศไทยที่ลดลงจากอดีตมาก นโยบายดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการที่จะยุติเอดส์ ส่งผลให้การให้ทุนสนับสนุนเน้นไปที่โครงการป้องกันมากกว่า ประกอบกับสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทำให้แหล่งทุนต่าง ๆ มองว่าประเทศควรพึ่งพาตนเองมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะเริ่มมีแหล่งทุนในประเทศให้การสนับสนุน แต่เงื่อนไขการทำงานและการเบิกจ่ายยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ เช่น ในกรณีของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือ สปสช. ที่ปัจจุบันให้การสนับสนุนโดยอาศัยกรอบการทำงานแบบ RRTTR คือ Reach เข้าถึง, Recruit นำกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่บริการสุขภาพ, Test ตรวจหาการติดเชื้อ, Treat รักษาด้วยยาต้านไวรัส, Retain ทำให้คงอยู่ในระบบ หากองค์กรพัฒนาเอกชนสามารถดำเนินงานให้ผู้รับบริการเข้าสู่ระบบบริการตามยุทธศาสตร์ RRTTR ได้ก็จะสามารถ

เบิกจ่ายจาก สปสช. ได้รายละเอียด 1,800 บาท โดยการเบิกจ่ายตามระบบของ สปสช. ให้เบิกจ่ายงวดที่หนึ่ง 30% หลังเซ็นสัญญา งวดที่สอง 50% เมื่อส่งมอบผลงานเบื้องต้น และงวดที่สาม 20% ส่งมอบรายงานสมบูรณ์ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ครบตามขั้นตอน ก็จะถูกหักไปตามสัดส่วนเมื่อส่งมอบรายงานสมบูรณ์

นอกจากเงื่อนไขการเบิกจ่ายข้างต้น องค์กรพัฒนาเอกชนได้สะท้อนถึงอุปสรรคของการดำเนินงานเนื่องจากความล่าช้าของการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยหลังจากที่เซ็นสัญญาแล้วกว่างบประมาณก้อนแรกจะโอนแล้วเสร็จต้องใช้เวลาหลายเดือน เมื่อได้รับงบประมาณแล้วจึงเหลือเวลาทำงานเพียง 4-5 เดือนเท่านั้นที่จะดำเนินงานตามขั้นตอนของยุทธศาสตร์ RRTTR

ปัญหาจากรูปแบบของการแพร่ระบาดที่เปลี่ยนแปลงไป แม้บางองค์กรจะมีความเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันและประสบการณ์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น ตามสถานบันเทิงหรือแหล่งสาธารณะ แต่ด้วยรูปแบบการแพร่ระบาดที่เปลี่ยนไปและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้กลุ่มเป้าหมายจำนวนหนึ่งไปอยู่บนโลกออนไลน์ ซึ่งการเข้าถึงต้องอาศัยทักษะความเชี่ยวชาญอีกแบบหนึ่ง และการเข้าถึงนี้มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานขององค์กรโดยตรงเนื่องจากทุนที่องค์กรรับมานั้นมีเป้าหมายที่จะต้องเข้าไปให้ถึง ทำให้องค์กรต้องปรับวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือเพิ่มทักษะที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

4.4 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ที่ยังคงได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ เช่น มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ ได้รับเงินสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ คิดเป็นสัดส่วนจากภาครัฐ 70% แหล่งทุนต่างประเทศ 25% และการระดมทุน 5% ซึ่งจะเห็นได้ว่า องค์กรพัฒนาเอกชนยังคงพึ่งพาแหล่งทุนเกือบทั้งหมดและขาดความสามารถในการพึ่งพาตนเองในระยะยาว โดยมีเหตุผลสำคัญจากข้อจำกัดในด้านของทักษะการระดมทุน ปัญหาเอดส์ซึ่งได้รับความสนใจจากองค์กรเอกชนขนาดใหญ่ น้อยกว่าปัญหาอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถได้รับการสนับสนุนจากกิจกรรมเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR ขององค์กรใหญ่ ๆ ได้ ตลอดจนภาระงานที่เกิดจากความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้สามารถบรรลุตัวชี้วัดของแหล่งทุนในปัจจุบันเพื่อให้สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้

ในทางตรงกันข้าม บางองค์กร เช่น มูลนิธิเดอะพอซโซมเซ็นเตอร์ ซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานการป้องกันเชิงรุก ไม่สามารถรับทุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ ได้ และต้องยุติการดำเนินกิจกรรมลงในปัจจุบันในที่สุด

4.5 แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

จากการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์พบว่าหากองค์กรต้องการดำเนินกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ซึ่งอาจทำได้ ดังนี้

- ต้องมีสินค้าหรือนวัตกรรมที่น่าสนใจ

องค์กรพัฒนาเอกชนควรพัฒนาระบบบริการให้สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรตามรูปแบบการแพร่ระบาดที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เป็นที่น่าสนใจต่อแหล่งทุนได้ เช่น รูปแบบการให้บริการที่เรียกว่า การให้บริการสุขภาพโดยกลุ่มประชากรหลัก หรือ KPLHS รูปแบบดังกล่าวอาจรวมถึงการที่องค์กรชุมชนสามารถเปิดคลินิกเพื่อให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง ซึ่งเป็นช่องทางหรือรูปแบบบริการที่ช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถยกระดับไปสู่การเป็นหน่วยบริการของ สปสช. ที่จะสามารถเบิกจ่ายได้โดยตรงจาก สปสช. ได้ในอนาคต

- **เข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น**

องค์กรพัฒนาเอกชนควรแสวงหาแหล่งทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งแหล่งทุนในประเทศและต่างประเทศ ที่อาจสนใจประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอดส์ เช่น ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ตลอดจนแหล่งทุนจากภาคเอกชนในประเทศซึ่งปัจจุบันยังไม่ค่อยมีองค์กรด้านเอดส์ที่เข้าถึงแหล่งทุนดังกล่าวมากเท่าใดนัก

- **เพิ่มการระดมทุน**

องค์กรพัฒนาเอกชนควรเพิ่มการระดมทุนให้มากยิ่งขึ้นแทนการเป็นผู้องค์กรผู้รับทุนเพียงอย่างเดียว เช่น มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการได้มีการระดมทุนด้วยการทำ “กองทุนถุงยางอนามัยหมุนเวียน” หรือ condom revolving fund โดยการรับซื้อถุงยางในราคาถูกจากผู้ผลิตแล้วจำหน่ายให้กับสถานบริการในราคาที่สูงกว่าเพียงเล็กน้อยเพื่อนำกำไรนั้นมาใช้ในกิจกรรมขององค์กร หรือมูลนิธิเดอะพอซโฮมเซ็นเตอร์เองได้ริเริ่มทำกิจการเพื่อสังคม หรือ social enterprise เพื่อนำรายได้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการมาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับสังคม โดยได้ร่วมกับองค์กรชุมชนหลายองค์กรในการดำเนินกิจการศูนย์การเรียนรู้ในการให้พื้นที่สำหรับองค์กรชุมชนด้วยกันและองค์กรทั่วไปมาใช้พื้นที่ในการอบรม ประชุมสัมมนา หรือเป็นพื้นที่ทำงานร่วมกัน (co-working space) ซึ่งคล้ายกับกิจการเพื่อสังคมของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ที่ก่อตั้งโดยนายมิชชั วัระไวทยะ ที่ดำเนินกิจการ Cabbages and Condoms ให้บริการสถานที่พักอาศัยและจัดประชุมสัมมนาเพื่อนำรายได้ดังกล่าวมาทำประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การระดมทุนด้วยตัวเองในปัจจุบันขององค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ยังจำกัด และจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถในการระดมทุนด้วยตนเองให้มากยิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต

- **สร้างความตระหนักเพื่อลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ**

ในการระดมทุนให้หลากหลายนั้น องค์กรผู้ให้ทุนจำเป็นต้องเข้าใจความสำคัญของปัญหาเอดส์ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ แต่เนื่องด้วยในอดีตจนถึงปัจจุบัน เอชไอวีและเอดส์ได้รับผลกระทบจากการตีตราและเลือกปฏิบัติค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประเด็นด้านเอดส์อาจยังไม่เป็นที่สนใจสำหรับหลาย ๆ องค์กรที่จะให้การสนับสนุนเพราะเกรงจะกระทบกับภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนั้น หากสังคมมีความเข้าใจในเรื่องเอดส์ดีขึ้นก็จะทำให้องค์กรต่าง ๆ สนใจและเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนมากยิ่งขึ้น

- **ความโปร่งใส**

ที่ผ่านมาในอดีตพบว่าการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมีการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศ ส่งผลให้องค์กรดังกล่าวถูกยุติการให้ทุนสนับสนุนและต้องปิดตัวลง ดังนั้น การดำเนินงานที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้จึงเป็นสิ่งสำคัญขององค์กรพัฒนาเอกชน เพราะเมื่อองค์กรดำเนินงานด้วยความโปร่งใสม่ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุน ดังนั้น องค์กรจะต้องบริหารงานเป็นระบบอย่างมืออาชีพ มีธรรมาภิบาล และสามารถตรวจสอบได้

- **คุณภาพ**

แม้ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์จะได้รับการสนับสนุนที่ลดลงจากแหล่งทุนต่าง ๆ ส่งผลให้บางครั้งต้องลดจำนวนคนลงและทำให้การทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่เหลืออยู่เพิ่มมากขึ้น แต่องค์กรจะต้องคงไว้ซึ่งคุณภาพของการทำงานไม่ให้ด้อยลงไป เพื่อเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนในฐานะภาคีสำคัญของการยุติปัญหาเอดส์ให้กับประเทศ

- เสริมสร้างทักษะทั้งการระดมทุนและการทำงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอดส์

นอกเหนือจากองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น องค์กรพัฒนาเอกชนจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะการระดมทุน หรือพัฒนารูปแบบการระดมทุนให้สอดคล้องกับความสนใจของแหล่งทุนต่าง ๆ อีกทั้งยังควรพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เช่น การทำงานในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางเพศ หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้องค์กรเข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

5. การอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

การเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กลายมาเป็นวาระสำคัญของโลกในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยหนึ่งในนั้นรวมถึงปัญหาด้านเอดส์ด้วย ดังนั้น การที่โลกจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ประชาคมโลกจะต้องช่วยกันยุติปัญหาเอดส์ด้วยเช่นกัน

สำหรับประเทศไทย ปัญหาเอดส์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศ เนื่องจากประเทศยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการยุติเอดส์ได้ แม้สถานการณ์ปัญหาเอดส์ในประเทศไทยในปัจจุบันจะดีขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการแพร่ระบาดที่ลดลงจากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่นับแสนรายต่อปีในอดีต เหลือเพียง 5-6,000 รายในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาเอดส์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในสังคม เนื่องจากประเทศไทยยังไม่สามารถยุติเอดส์ได้ นอกจากปัญหาการแพร่ระบาดแล้ว ในด้านของการดูแลรักษายังคงพบช่องว่างอยู่ โดยมีผู้ติดเชื้อจำนวนหนึ่งยังไม่เข้าสู่ระบบการดูแลรักษา ซึ่งมีโอกาสที่จะส่งต่อเชื้อไปยังผู้อื่นได้ และหากไม่ได้รับการรักษาอาจพัฒนาไปสู่การเป็นโรคเอดส์ ทำให้เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อฉวยโอกาสได้ องค์กรพัฒนาเอกชนจึงยังคงมีความสำคัญในฐานะภาคีของประเทศในยุทธศาสตร์เอดส์ชาติ เพราะภาครัฐเองมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การป้องกันเชิงรุก การเข้าถึงประชากรกลุ่มหลัก ความเข้าใจในรูปแบบพฤติกรรมและวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มประชากร ความเข้าใจในการให้บริการในกลุ่มประชากรที่มีหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนเองมีความเชี่ยวชาญในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

ในอดีตที่ผ่านมา องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนในการทำงานจากแหล่งทุนจากต่างประเทศ เช่น กองทุนโลก (Global Fund) และ แผนการฉุกเฉินของประธานาธิบดีเพื่อบรรเทาปัญหาเอดส์ (PEPFAR) แต่ในปัจจุบันการสนับสนุนของทั้งสองแหล่งทุนลดลงมาก เนื่องจากสถานการณ์ด้านเอดส์ของประเทศไทยที่ดีขึ้นมาก และสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนจากประเทศกำลังพัฒนาหลายมาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทำให้หลายองค์กรต้องปิดตัวลงและบางองค์กรต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นและอยู่รอดได้

ปัจจุบันภาคีต่างๆ ได้ร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการสนับสนุนงานด้านเอดส์โดยภาครัฐผ่านทางกลไกสัญญาประชาคม (social contracting) โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้มีนโยบายสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมหรือเอ็นจีโอที่ทำงานด้านเอดส์ ด้วยการจัดสรรงบประมาณปีละ 200 ล้านบาท เพื่อการทำงานป้องกันเชิงรุกเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนของภาครัฐ โดนผ่านทางสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติยังเป็นเพียงจุดเริ่มต้น อีกทั้งยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ ตั้งแต่ การเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้าทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนมีเวลาที่จำกัดในการดำเนินงาน การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ RRTTR ที่แม้จะเป็นยุทธศาสตร์การทำงานที่ชัดเจนแต่ก็มีขั้นตอนมากพอสมควร ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงานที่สมบูรณ์ซึ่งส่งผลต่อจำนวนเงินที่สามารถเบิกจ่ายได้

เงื่อนไขดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในด้านของทุนในการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งทำให้การเข้าถึงแหล่งทุนดังกล่าวจำกัดอยู่แต่เพียงองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีทุนสำรองเพียงพอที่ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมไปก่อน แล้วจึงค่อยเบิกจ่ายคืนภายหลังจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

แม้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านเอดส์โดยภาครัฐจะเป็นนิมิตหมายที่ดี แต่ก็ยังนับว่ามีข้อจำกัดอยู่มาก และต้องอาศัยระยะเวลาอีกพอสมควรในการพัฒนาระบบให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น อีกทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนในปัจจุบันยังคงพึ่งพาแหล่งทุนอยู่มาก โดยทุนสำหรับดำเนินกิจกรรมเกือบทั้งหมดมาจากแหล่งทุนในประเทศและแหล่งทุนต่างประเทศรวมกัน องค์กรพัฒนาเอกชนจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยการทำให้องค์กรมีขีดความสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้มากยิ่งขึ้น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผล เพื่อให้องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น องค์กรควร:

- **พัฒนาสินค้าหรือนวัตกรรมที่น่าสนใจ** เพื่อให้มีความน่าสนใจและสามารถตอบสนองต่อแผนการยุติปัญหาเอดส์ของประเทศ และเป็นที่น่าสนใจสำหรับแหล่งทุน
- **เข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น** หากประเทศไทยเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในอนาคต ย่อมมีโอกาสที่แหล่งทุนจากต่างประเทศจะยุติการสนับสนุน ดังนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องพยายามเข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งแหล่งทุนในประเทศและต่างประเทศ และภาคเอกชน เป็นต้น
- **เพิ่มการระดมทุน** เพื่อช่วยให้พึ่งพาตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจการเพื่อสังคมในรูปแบบต่างๆ การจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนที่เหมาะสม
- **สร้างความตระหนักเพื่อลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ** ปัจจุบันแทบไม่มีองค์กรเอกชนที่สนับสนุนองค์กรที่ทำงานด้านเอดส์อย่างจริงจัง โดยอาจมีสาเหตุมาจากความกังวลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร การลดการตีตราจะช่วยสร้างความเข้าใจที่จะนำไปสู่การสนับสนุนงานด้านเอดส์โดยภาคเอกชนได้ในอนาคต
- **ความโปร่งใส** หากองค์กรมีธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ย่อมได้รับความเชื่อมั่นจากแหล่งทุนในการสนับสนุนกิจกรรมขององค์กร ดังนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการและดำเนินงานขององค์กรให้เป็นที่น่าเชื่อถือต่อองค์กรผู้ให้ทุน
- **คุณภาพ** องค์กรพัฒนาเอกชนต้องคงไว้ซึ่งคุณภาพเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากการสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ ว่าการทรัพยากรที่สนับสนุนนั้นจะถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง
- **เสริมสร้างทักษะทั้งการระดมทุนและการทำงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอดส์** เพื่อให้เกิดทั้งความโปร่งใส คุณภาพงาน การสร้างนวัตกรรม และการเข้าถึงแหล่งทุนที่หลากหลาย องค์กรพัฒนาเอกชนจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มากกว่าศักยภาพสำหรับการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นถึงแนวทางในการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ ผู้วิจัยเสนอแนะว่างานวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดหรือแนว

ทางการพัฒนาทักษะเพื่อการพึ่งพาตนเองขององค์กรพัฒนาเอกชน และรูปแบบการระดมทุนที่หลากหลายสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อให้้องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์มีแนวทางและรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการพัฒนาศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง (ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต) วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิตสำหรับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ อีกทั้งผู้บริหารองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ทั้งสององค์กรที่กรุณาเสียสละให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2561). *คู่มือแนวทางดำเนินงานเงินอุดหนุน. กระทรวงสาธารณสุข.*
- คณะกรรมการประสานงานโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ (2561). *เรื่องบทจบที่ไม่ราบรื่น: สิ้นสุดโรคเอดส์ภายในปี 2573 โดยไม่มีการระดมทุนอย่างยั่งยืนสำหรับการตอบสนองที่เกิดจากชุมชน. ค้นจาก <https://idpc.net/th/publications/2017/06/Report-by-the-NGO-representative-An-unlikely-ending-ending-AIDS-by-2030-without-sustainable-funding-for-the-community-led-response>.*
- คณะกรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์. (2559). *ความคิดเห็นและข้อเสนอต่อแผนยุทธศาสตร์ยุติปัญหาเอดส์. ค้นจาก <http://www.tncathai.org/data/data30.pdf>.*
- คณะทำงานด้านเอชไอวีและเอดส์แห่งสหประชาชาติ. *การแก้ปัญหาเอดส์ของไทย สานต่อความสำเร็จมุ่งสู่นาคต. ฐานข้อมูลธนาคารโลก*
- ชัยสุข ตั้งวงศ์จุลนิยม. (2556). *แนวทางการดำเนินงาน โครงการอุดหนุนองค์กรเอกชนสาธารณสุขประโยชน์ในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาเอดส์. สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนดี้ดีไซน์.*
- ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (2554). *ภาคประชาสังคมในประเทศไทย โดยสังเขป. ฐานข้อมูลธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย*
- Mark Dybul. *Sustainability and Partnership: Strengthening Transparency and Accountability.* Retrieved from <https://www.pepfar.gov/priorities/sustainabilitypartnerships/index.htm> on 3 November 2018
- Muchai, Roseline N. (2014). *Factors Influencing The Sustainability of HIV/AIDS Control Strategies by Non-Governmental Organizations in Kenya: A Case of Kibera Slums, Laini Saba Ward in Nairobi County.* University of Nairobi Research Archive.
- Pakdee Pothisiri PhD, DPH. et al, *Funding priorities for the HIV/AIDS crisis in Thailand.* Paper presented at the “Funding and Policy” session at the 1998 World AIDS Conference in Geneva.
- Phoolcharoen W. (1998). *HIV/AIDS Prevention in Thailand: Success and Challenges.* US National Library of Medicine, National Institute of Health database.

-
- Suchada Chaivooth et al. (2014). *The Challenges of ending AIDS in Asia: outcomes of the Thai National AIDS Universal Coverage Program*. US National Library of Medicine, National Institute of Health database.
- Walaiporn Watcharanarumol et al. (2013). *Thailand's HIV/AIDS program after weaning-off the global fund's support*. US National Library of Medicine, National Institute of Health database.